



Kulturdepartementet
Postboks 8030 Dep
0030 Oslo

Høringssvar - Ny organisering av Det praktisk-teologiske seminar

Organisering av praktisk-teologisk utdanning – etter et tydelig skille mellom staten og Den norske kirke

MF takker for anledningen til å delta i høring om organisering av praktisk-teologisk utdanning. Som landets største tilbyder av kirkelig utdanning, inkludert praktisk-teologisk utdanning, har det stor betydning for MF hvilket utfall denne saken får. For oss handler det om organisering av og forutsigbarhet for presteutdannelsen, praktisk og økonomisk likeverdighet for utdanningsinstitusjonene og kirkelig legitimitet. Det inviteres til en høring over et forslag med kun ett alternativ, og uten konkrete spørsmål som man ønsker svar på. Vi vil derfor i større grad enn det som er vanlig ved tilsvarende høringer, kommentere innholdet i selve høringsnotatet.

Et grunnleggende premiss

En videreføring av den 6-årige cand.theol.-graden med integrert praktisk-teologisk utdanning er av faglige årsaker så viktig at vi har lagt det som et grunnleggende premiss for vår uttalelse og holdning i denne saken. For MF handler det ikke primært om Det teologiske fakultet skal overta PTS eller ikke, men at man ikke må foreta disposisjoner som skaper usikkerhet om fortsettelse av presteutdannelsen i den nåværende form. Vi er derfor i mot at Den norske kirke etter virksomhetsoverdragelse skal eie og drive PTS, ettersom dette på sikt ville kunne medføre en situasjon som i Danmark og Sverige, der kirken driver pastoralseminarene – og lærestedene kun tilbyr ulike kandidat- og masterprogrammer i teologi (4-5 år). En slik ordning ville være uheldig av mange grunner, dels for den akademiske status til praktisk teologi og dels for den kvalitet presteutdannelsen som profesjonsutdannelse bør ha.

Det heter i notatet (2.1.3): «*PTS og KUN, er knyttet til Den norske kirke gjennom sitt formål og får tildeling over KUDs budsjetter (kirkebudsjettet). MHS og MF utdanner blant annet prester til tjeneste i Den norske kirke, men er private høyskoler og ikke formelt knyttet til Den norske kirke.*» Til det er å si at MF er knyttet til Den norske kirke gjennom sitt formål (bygger på Den norske kirkes evangelisk-lutherske bekjennelse, og skal utdanne prester for kirken). Etter vår mening har det departement som PTS til enhver tid har tilhørt, lagt for stor vekt på PTS' «statskirkelige» tilknytning, og således i realiteten diskriminert de praktisk-teologiske utdanninger ved MF og MHS, både økonomisk og ideologisk. Fra vår side har vi hatt problemer med en definisjon av «kirkelig» som bygger på formelt

eierskap gjennom et statlig departement. Det er for oss vanskelig å se de store prinsipielle forskjeller mellom finansiering over Kunnskapsdepartementets og Kulturdepartementets budsjetter, noe som indirekte bekreftes i høringsnotatets beskrivelse av overføringen av PTS til Universitetet i Oslo som en «intern organisasjonsendring i staten». Dernest vil vi bemerke at MF nok er «privat», men som akkreditert vitenskapelig høyskole (spesialuniversitet) har vi de samme fullmakter og det samme akademiske nivå som en statlig universitetsinstitusjon, men er også underlagt de samme offentlige rapporteringskrav, faglige forventninger og tilsyn. For oss synes det som om man fra kirkelig (og statskirkelig) hold de siste ti år har opprettholdt en forståelse av prinsipielle forskjeller mellom et fakultet ved et statlig universitet og en akkreditert vitenskapelig høyskole, en holdning som vi ikke møter i universitets- og høyskolesektoren, verken nasjonalt eller internasjonalt.

Kvalifikasjonskrav for tilsetting og ordinasjon av prester i Den norske kirke

MF støtter forslaget om at Kirkemøtet heretter skal fastsette kvalifikasjonskrav for tilsetting og ordinasjon av prester i Den norske kirke. Men kvalifikasjonskrav og læringsutbytte er ikke det samme som en vurdering og godkjenning av graden som sådan. Akkreditering av grader er et statlig ansvar, delegert til NOKUT, enten gjennom institusjonsakkreditering til vitenskapelig høyskole eller universitet, eller gjennom akkreditering av et studieprogram som leder frem til cand.theol.-graden. Forslaget om ny formulering: *"Ingen kan tilsettes som prest eller ordineres til prestetjeneste i Den norske kirke uten å ha de kvalifikasjoner som fastsettes av Kirkemøtet"* burde inneholdt en presisering av kravet om fullført cand.theol.-grad.

Det er et statlig ansvar å sikre innholdet av beskyttede grader. Kunnskapsdepartementet har innplassert følgende grader på Nivå 7 (andre syklus): cand.med., cand.med.vet., cand.psychol. og cand.theol. Det er avgjørende at fullført cand.theol.-grad beholdes som (ordinært) kvalifikasjonskrav for prester.

Mellom kirken og universitetet

Det fremheves i høringsnotatet at «et viktig formål for praktisk-teologisk utdanning må være å sørge for at kirkens framtidige prester får kunnskapene og ferdighetene de trenger for sin tjeneste, men også trygghet og tilhørighet til den kirkelige rammen de skal virke innenfor.» Videre sies det at «cand.theol.-graden, som en ordinær universitetsgrad, (må) være åpen for studenter av alle konfesjoner og livssyn». Dette er til en viss grad rett, selv om cand.theol.-graden i dag inneholder menighetspraksis som ivaretas av menighetens prester og andre tilsatte. Vi vil snarere si at *det teologiske studium* er åpent for studenter av alle konfesjoner og livssyn, men graden *cand.theol.* forutsetter i dag en 6-årig integrert utdanning og gjennomført praksis i et konkret kirkesamfunn, inkludert skikkethetsvurdering. For studenter som ikke tar sikte på prestetjeneste i Den norske kirke, tilbyr vi graden «master i teologi», og samarbeider med ulike kirkesamfunn om praksis i deres egen regi. Vi deler oppfatningen at veiledning og evaluering av praksisstudentene i Den norske kirke er en oppgave som krever at forholdet mellom lokalmenighetens driftsansvar, biskopens tilsynsansvar og lærestedets ansvar for undervisningen avveies og avklares.

Overføring av Det praktisk-teologiske seminar til Universitetet i Oslo

MF registrerer at *«departementet har lagt avgjørende vekt på at det ved Det teologiske fakultet fortsatt skal kunne utdannes prester til Den norske kirke»*. Mens MFs premiss er å kunne beholde 6-årig integrert cand.theol.-utdanning, synes en fortsatt presteutdanning ved universitetet å være det premiss som på ulike vis styrer argumentasjonen på en rekke av høringsnotatets problemområder.

MF støtter i prinsippet departementets oppfatning, at staten ikke trenger å være ansvarlig for en særskilt institusjon som Det praktisk-teologiske seminar. Samtidig foreslås nå seminaret knyttet til en annen statlig institusjon, Universitetet i Oslo. Slik vi ser det, handler dette først og fremst om en praktisk løsning for de ansatte ved PTS, som statlig ansatte under tjenestemannsloven. Det er ingen som hindrer eller har hindret Universitetet i Oslo i selv å utvide virksomheten ved Det teologiske fakultet med 3-4 lærere i praktisk teologi, så man kan tilby 6-årig integrert presteutdanning. MF har selv, uten noen form for finansiering eller støtte fra kirkeavdelingen/KUD eller fra Den norske kirke, bygd opp et sterkt praktisk-teologisk fagmiljø. Vi har ikke annen finansiering enn den vi får som privat vitenskapelig høyskole over Kunnskapsdepartementets budsjett, og derved med langt lavere prosentvis basisfinansiering enn statlige institusjoner – det være seg Universitetet i Oslo eller Det praktisk-teologiske seminar.

I spørsmålet om praktisk-teologisk utdanning eventuelt skulle skje ved særskilte kirkelige institusjoner, antydes det som en mulighet at *«oppgaver og ressurser skulle overføres fra MF og MHS sammen med tilsvarende fra PTS og KUN, og samorganiseres med VTP i en ny kirkelig virksomhet under Kirkemøtets overordnede ansvar»*. Vi er klar over at dette er en mulighet som frarådes. Likevel er den tegnet opp, og for MF synes den å bygge på en logisk brist, alternativt en frimodig styringsiver. Ettersom MF i alle år har fått høre at vi ikke har noen «formell kirkelig tilknytning», og ikke har rett på noen økonomisk støtte fra KUD, og ikke en gang har vært berettiget til å få rekrutteringsmidler (som vi har søkt om gjentatte ganger), med den begrunnelse at KUD/Kirkeavdelingen ikke forholder seg til MF som privat institusjon – så finner vi det påfallende at man kan finne på å skrive at «oppgaver og ressurser skal overføres fra MF» som om MF var i spill i forbindelse med denne virksomhetsoverdragelsen. Vi har dessverre erfaring for at når man ønsker at MF skal bidra med fagkompetanse, utdanning og ressurser til kirkelig virksomhet, da regnes vi med. Men når vi søker om å få tilført ressurser til rekruttering, praktisk-teologisk utdanning eller praksisveiledning, da regnes vi ikke med – fordi vi verken er «kirkelige» eller «statlige».

En sammenlikning mellom ressursene (antall årsverk og nivå på statlig finansiering) ved PTS/KUN og ressursene ved de praktisk teologiske seminarer ved MF og MHS viser store forskjeller, sett i lys av antall studenter og uteksaminerte kandidater. Det har til nå også vært en utfordring at PTS har lønnet veilederkorpsset på et nivå vi andre ikke kan matche, likeledes subsidieres studentene (for eksempel på studieturer) på måter vi andre ikke kan gjøre.

Høringsnotatet hevder at den foreslåtte løsning, at PTS innlemmes i UiO, legger til rette for at VTP kan videreføres, og at «dobbeltsporet» for studenter som sikter mot prestedtjeneste i Den norske kirke, med et kirkelig organisert innføringsprogram og en universitets-/høgskolebasert integrert praktisk-teologisk utdanning, videreføres. Det sies også at dette innebærer en *«klargjøring av ansvarsfordelingen mellom kirken og utdanningsinstitusjonene»*. Dette er vi enige i, som en konsekvens. Men vi kan ikke se at en overføring av PTS til UiO, inkludert en overføring av

budsjettmidlene heller er et nødvendig premiss for en klar ansvarsfordeling eller en videreføring av dette «dobbeltsporet». Fra MFs side vil vi derimot mene at en forutsetning for en videreføring av dette samarbeidet er at Den norske kirke tar større økonomisk ansvar for sin del av dette «dobbeltsporet», eller at det ved en eventuell overføring av PTS til UiO blir en mer likeverdig finansiering av presteutdannelsene ved MF, MHS og UiO fra Kunnskapsdepartementets side. MF registrerer at departementet i forbindelse med overføring av bevilgning til UiO vil *«vurdere hvilke muligheter for kostnadseffektivisering som foreligger ved overføring av PTS til UiO og hvilke eventuelle administrative støttefunksjoner som KUN i dag mottar fra PTS som må ivaretas også ved en overføring av KUN til kirken»*.

Kirkelig utdanningscenter i Nord

I utgangspunktet vil MF være varsom med å gi råd om KUNs plassering og fremtid. Vi vil bemerke at departementet har lagt føringer for Den norske kirkes finansiering av KUN som etter vår mening kan diskuteres. Slik det nå er formulert, vil vi kunne oppleve at KUN inntar samme rolle som PTS har gjort, som en særskilt «kirkelig» institusjon som favoriseres både praktisk og økonomisk. Det vil vi advare mot.

Studiepoengproduksjonen ved KUN kan fortsatt sikres gjennom samarbeid med utdanningsinstitusjonene, primært gjennom Universitetet i Tromsø. KUN kan også brukes som et senter for den type rekruttering, praksis og praksisveiledning som trengs for Nord-Norge, i samarbeid mellom Kirkerådet, Bispemøtet og utdanningsinstitusjonene.

Departementet fremhever dog at det *«vil ligge til kirken å vurdere om det på lengre sikt kan være aktuelt å foreta organisatoriske sammenknytninger mellom ulike kirkelige virksomheter og tiltak som KUN, VTP, Liturgisk senter, og deler av det faglige utviklingsarbeidet som i dag er organisert som en del av Kirkerådets og bispedømmenes administrasjoner»*. Vi vil fra vår side anbefale at man her trekker inn også MF i slike samtaler, selv om slik anbefaling snarere skal rettes til Den norske kirke enn til departementet.

Veien videre

«I noen grad reises også spørsmål som gjelder tilretteleggelsen av praksiselementet og veiledningen i presteutdanningen» heter det i høringsnotatet. Vi gir vår støtte til forslaget om en nærmere rolleavklaring mellom utdanningsinstitusjonene og kirken på dette området. Men ettersom det foreslås at det overlates til kirkelige instanser å drøfte dette direkte med utdanningsinstitusjonene, på grunnlag av de lovmessige og institusjonelle rammene som foreslås lagt, vil vi bemerke at en slik drøfting også krever et visst økonomisk handlingsrom og i det minste budsjettmessige føringer. Etter vårt syn ville det være rimelig å vurdere dette i forbindelse med virksomhetsoverdragelse med medfølgende budsjettendringer mellom departementene. En styrking av den praktisk-teologiske utdanning ved MF kunne også vært gjort i form av en økt bevilgning over Kunnskapsdepartementets budsjett, for å balansere den styrking av presteutdannelsen ved Universitetet i Oslo som foreslås i høringsnotatet, og som heretter vil skje over Kunnskapsdepartementets tildeling til Universitetet i Oslo.

Alternativt må det sikres tilstrekkelig budsjettmidler til Den norske kirke, så den kan ta økonomisk ansvar for praksisveiledning, oppfølging av kirkens veilederkorps ved å tilby felles samlinger og kurs og gjerne formell videreutdanning i praktisk teologi og praksisveiledning. Praksisveiledningen kan ses i sammenheng med og som en utvidelse av det eksisterende samarbeidet mellom Bispemøtet og lærestedene i Veien til prestatjeneste (VTP). Det vil også kunne sikre en tydeligere konfesjonell forankring av denne delen av presteutdannelsen.

Med hilsen for
Det teologiske Menighetsfakultet



Vidar L. Haanes
Rektor